

11-12/98
leto 67

Hmeljar

NOVEMBER - DECEMBER 1998, ŽALEC, S. 145 - 168

ISSN 1318 - 6183

**VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO 1999
VAM ŽELI
HMEJARSKO ZDRUŽENJE SLOVENIJE**

VSEBINA

SPOŠTOVANE BRALKE IN BRALCI !	147
PREGLED NEKATERIH DEJAVNOSTI GIZ ZA HMELJARSTVO	
V JESENSKEM ČASU '98	148
2.HMELJARSKI LIKOF – 19.sep.1998	150
HMELJ ZAUSTAVLJA OSTEOPOROZO	151
O TRŽNI SITUACIJI	153
<i>STROKOVNI NASVETI</i>	
POMANJKANJE MAGNEZIJA V HMELJIŠČU NA SV. VIDU	154
AVTOMATSKI OBIRALNIKI OBIRALNIH STROJEV BRUFF POTREBNI MANJŠIH	
IZBOLJŠAV	157
IZBOLJŠAVA ZA "MIMOGREDE" NA ČISTILNIKU OBIRALNEGA STROJA BRUFF BB159	
PIVO IN ZDRAVJE	160
HMELJARSKA ŠOLA	163
<i>MED HMELJARJI</i>	
PRI JAKOVČEVIIH	163
<i>ZGODOVINA</i>	
POMAGAJMO SI !	165

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNI STRANI

Letos je hmelj po zaslugi planincev iz Vrbja ovil tudi naš najvišji vrh - Triglav. Foto: planinci iz Vrbje

**LEPE BOŽIČNE
PRAZNIKE IN SREČNO
1999
ŽELI VSEM HMELJARJEM
INŠTITUT ZA
HMELJARSTVO IN
PIVOVARSTVO ŽALEC**

Revija Hmeljar

Strokovna revija s področja hmeljarstva
Žalskega tabora 2, 3310 Žalec

Izdajatelj in založnik: Hmeljarsko združenje Slovenije

Glavni in odgovorni urednik: Martina Zupančič; Urednik strokovne priloge: Vlasta Knapič; Člani uredniškega odbora: Marjana Natek, Franc Puklavec, Marjan Drobne, Janez Luževič, dr. Lojze Četina, mag. Iztok Košir, mag. Marta Dolinar, Jože Brežnik, Vinko Drča, Irena Friškovec; Lektor: Anka Krčmar

Tisk: HARI tisk, Dobriša vas 36, Petrovče; Frekvenca: 12 - krat letno

Revija je po mnenju št. 23/40 pristojnega organa uvrščena med proizvode informativnega značaja, za katerega se plačuje davek od prometa proizvoda po 5 % stopnji.

Naklada: 700 izvodov

SPOŠTOVANE BRALKE IN BRALCI !

Prvi sneg je pobelil hmeljišča in takrat se nehote zavemo, da je tukaj zima in z njo seveda tudi novo leto. Ob tem času si drug drugemu želimo predvsem zdravja in sreče. Za nas hmeljarje pa se spet končuje eno izmed neugodnih let, ki bo zanesljivo ostal še marsikomu dolgo v spominu. Ne moremo mimo dejstva, da je za hmeljarje situacija več kot težka. Toda, kadar je najtežje, se običajno ljudje združijo in s skupnimi močmi premagajo nastalo situacijo.

Iz podatkov mednarodne organizacije je razvidno, da so se površine s hmeljem krepko zmanjšale. Žal je na drugi strani potrebno upoštevati, da se vse več hmelja letno predela v ekstrakte, veliki trgovci so se opremili tudi s hladilnicami, ki zadrže izgubljanje alfa kislin s skladiščenjem. In na tretji strani prihajajo hmeljni kultivarji z visokim odstotkom alfa kislin, kar pomeni, da tak kultivar z enim ha marsikje nadomesti prejšnja dva ali tri. Vse te spremembe so žal na škodo nas pridelovalcev in se jim moramo pač hočeš ali nočeš prilagoditi.

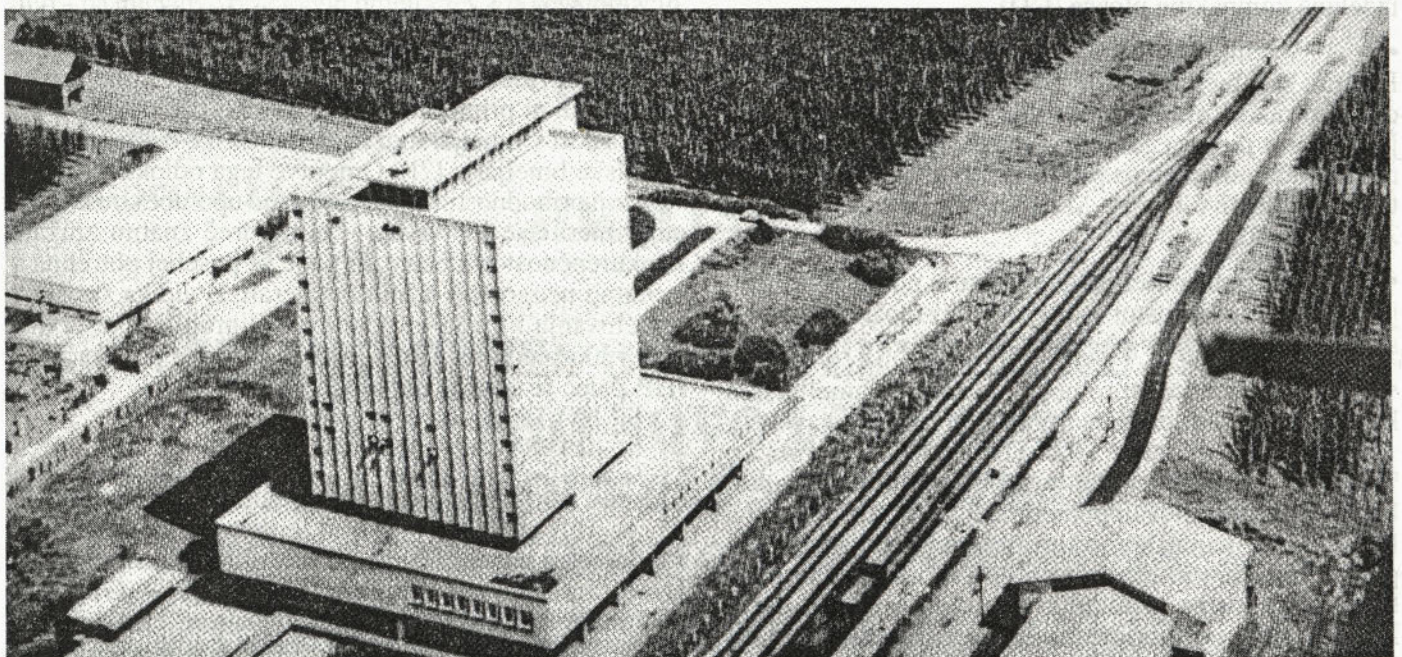
Res je volja marsikomu v zadnjih dveh letih ugasnila, a za dežjem je še vedno prišlo sonce. Že kar letina 1998 je precej slabša, z verjetno enim najnižjih pridelkov v zadnjih desetih letih. Povrh vsega je tudi vsebnost alfa kislin manjša in to ne samo pri nas, ampak tudi po svetu. Zato do izboljšanja situacije mora priti. Do takrat pa moramo biti tudi hmeljarji pripravljeni.

Poudariti je potrebno, da se moramo danes bolj kot kdajkoli poprej organizirati za skupen nastop na trgu, do države in do pridelovanja najprimernejših sort, z najnižjimi stroški. Nič novega boste rekli, saj to že vrabci čivkajo. Morda res, vendar pa na tem področju še vedno ne naredimo dovolj. Verjetno bi bil prvi najboljši temelj nekoliko več medsebojnega zaupanja. Drugi korak bi bila analiza našega trenutnega stanja, z možnimi variantami izboljšanja glede na trenutno znano situacijo. Razdrobljenost pri nabavi repromateriala prav gotovo ni na mestu. In še bi lahko naštevali.

Vendar pa je sedaj trenutek, da se zahvalim tudi vsem sodelavcem, ki pišejo prispevke in skrbijo, da naša revija ohranja svoj namen. Upam, da bo tako tudi v prihodnjem letu.

Vsem bralcem pa zdravo in srečno leto 1999 !

Urednica

**VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO, USPEŠNO TER ZDRAVO 1999
VAM ŽELI HMEZAD EXPORT-IMPORT ŽALEC**

PREGLED NEKATERIH DEJAVNOSTI GIZ ZA HMELJARSTVO V JESENSKEM ČASU 1998

SPLETNA STRAN HZS NA INTERNETU ([HTTP://WWW.HMELJ-GIZ.SI](http://www.hmelj-giz.si))

V programu dela na HZS smo si v sklopu promocijskih dejavnosti v letošnjem letu zadali tudi razširitev informacijskega sistema s področja hmeljarstva prek elektronskih medijev, ki so v svetu in tudi pri nas vse bolj v uporabi. V jesenskem času smo že naredili prve korake ter vsebinsko in tehnično oblikovali spletne strani o slovenskem hmeljarstvu na svetovnem omrežju interneta. Kolegi na IHP Žalec, v sklopu svojega programa pa tudi udeleženci 4. hmeljarske šole, so se s hmeljarskimi stranmi na internetu že lahko seznanili. Vse ostale – ki ste zainteresirani – pa vabim, da si jih ogledate na zgoraj navedenem naslovu.

Domača stran GIZ za hmeljarstvo zajema kar najširšo možno predstavitev slovenskega hmeljarstva in jo bomo skupno – glede na potrebe – lahko kasneje tudi vsebinsko razširili. V trenutnem obsegu pa zajemajo naše spletne strani pet tematskih področij.

- V poglavju **“Pridelava”** si lahko poleg splošne informacije o obsegu pridelave in pomenu slovenskega hmeljarstva v mednarodnem prostoru, ogledamo vremenske razmere ter razmere za rast in razvoj hmelja v letu 1998.

- Področje **“Kultivarji”** zajema slikovno predstavitev tržno najzanimivejših sort hmelja s prikazanimi lastnostmi, ki zanimajo kupce našega hmelja. Gradivo je povzeto iz različnih predstavitev brošur HZS, ki smo jih uporabljali na sejnih v tujini in ga imamo v celoti shranjenega tudi v obliki priložnostno izdelane kompaktne plošče (CD).

- V temi **“Raziskave”** se na internetu predstavlja Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec s svojo celovito raziskovalno-svetovalno dejavnostjo. Prikazan je program njegovega dela, predstavljena je obstoječa raziskovalna skupina pa povzetki odmevnejših raziskav, tekoči projekti v okviru MZT in MKGP, storitve IHP Žalec in še kaj...

- Ker ima komercialni vidik tudi pomembno težo je predviden tudi prostor za predstavitev možnosti trženja slovenskega hmelja v poglavju **“Prodaja”**.

- Kot možnost sprotnega obveščanja hmeljarskih krogov, predvsem pa širše domače in tudi tuje javnosti, vključujejo spletne strani GIZ za hmeljarstvo tudi rubriko **“Informacije”**. Ta rubrika bo najbolj informativna, saj bomo v njej posredovali pomembnejša sprotna obvestila, ki bodo tudi tematsko sortirana. Trenutno si lahko že preberemo širšo informacijo o dejavnosti Mednarodne hmeljarske zveze, o rezultatih projekta javnih del v hmeljarstvu, o programu 4. hmeljarske šole, o posredovanih informacijah za tisk.... V načrtu pa imamo še zgoščeno vsebinsko predstavitev različnih hmeljarskih publikacij.

V oblikovanju pričujočih domači strani na internetu, vidimo na HZS možnost dodatnega medsebojnega informiranja, razširitev ciljne skupine prejemnikov informacij na širšo domačo in tujo javnost, povečanje panožnega ugleda in s tem konkurenčnosti hmeljarstva ter nenazadnje elektronsko shranjevanje podatkov in s tem lažji in prostorsko neodvisen dostop do različnih hmeljarskih informacij. In če sem odkrit menim, da je bil že skrajni čas, da tudi v hmeljarskih krogih zaorjemo ledino na področju informacijskega menedžmenta.

1. REŠEVANJE URADNIŠKIH ZAPLETOV PRI UPORABI VODIL V HMELJARSTVU

Glede na že poznano problematiko z omejevanjem uporabe dosedanjih vodil v hmeljarstvu, smo na HZS pripravili strokovno usklajen predlog za dopolnitve Odloka o ravnanju s komunalnimi odpadki v Občini Žalec, z dne 4.4.1997, objavljen v UL 19/97 (s.1601-3).

Na Hmeljarskem Združenju Slovenije – GIZ smo prepričani, da je prepoved uporabe polipropilenskih vodil z odlokom – ki ga je sprejela Občina Žalec – preostra in sistemsko ne dovolj pretehtana. Zaradi tega smo predlagali popravke k omenjenemu odloku in jih – skladno s sklepom zadnje seje Skupščine Hmeljarskega združenja Slovenije – pozvali za čimprejšnjo spremembo oz. dopolnitev omenjenega odloka, ki obravnava problematiko uporabe vodil v hmeljarstvu.

V zvezi z omenjenim odlokom, ki se nanaša na pridelavo hmelja na območju Občine Žalec smo občinskim strokovnim organom, svetnikom Občine Žalec v prejšnji sestavi, pisno posredovali strokovno mnenje in jim predlagali ustrezne popravke odloka. Ker po naših podatkih tovrstnih omejitev v pridelavi nimajo v nobeni od dežel pridelovalk članic Mednarodne hmeljarske zveze, tudi ni primerno, da bi s tem veljale omejitve pri izbiri vodil v hmeljarstvu le za slovenske oz. točneje, le za žalske hmeljarje (!). Omejitve tega odloka – kjer bi v bližnji prihodnosti veljala prepoved uporabe stroškovno najprimernejše PP vrvice – bi namreč znatno znižale konkurenčnost pridelave, ki pa je še posebej potrebna v trenutno neugodnih tržnih razmerah. Z vidika stroškov pridelovanja hmelja je uporaba polipropilenske vrvice tipa 1200 glede na ostale možne variante po izračunih IHP Žalec še zmeraj najugodnejša.

2. JAVNA DELA V HMELJARSTVU

Skladno s pogodbo o izvajanju javnih del (Hmeljar 12/97, s. 166 in 1/98, s. 5), sklenjeno z Republiškim zavodom za zaposlovanje, Kmetijskim ministrstvom in Hmeljarskim združenjem Slovenije – GIZ kot nacionalnim izvajalcem, so se nekatere članice HZS vključile v projekt kot sopolpisnice pogodbe in hkrati podizvajalke oz. regijske izvajalke. V akcijo javnih del pri spomladanskih delih ter obiranju hmelja, smo med drugim prvič v letošnjem letu skušali vključiti v sezonsko

delo več domačih delavcev, saj so do sedaj izvajali ta dela pretežno tuji delavci.

Na HZS si prizadevamo, da bi tudi v naslednjem letu nadaljevali z omenjenim projektom in s tem še dodatno prispevali k ublažitvi krize nezaposlenosti v Sloveniji, obenem pa prispevali k pocenitvi stroškov dela v hmeljarstvu. Na zahtevo HZS so do sredine oktobra 98 članice tudi že javile potrebe po sezonskih delavcih v naslednjem letu. Najavljene potrebe po sezonskih delavcih znašajo 792 delavcev za spomladanska dela ter 849 delavcev za jesenska, s čimer bi pokrili dobro tretjino potreb po sezonskih delavcih v hmeljarstvu.

Poročila posameznih članic GIZ o uspešnosti poteka javnih del v hmeljarstvu 1998 ter potrebe po delavcih v letu 1999 pa bodo služila kot gradivo za sestanek na temo javnih del v kmetijstvu, ki ga je sklicalo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS za 8.12.1998. O poteku javnih del smo med drugim tudi poročali ministru Smrkolju na sestanku v Ljubljani: 4.11.1998. Podrobneje lahko o tej temi preberete v informacijah na spletni strani GIZ za hmeljarstvo (<http://www.hmelj-giz.si>) ali pa se pozanimajte pri g. Viliju Korentu, prokuristu na Hmezad Kmetijstvu Žalec.

3. PROBLEMATIKA OKUŽENOSTI HMELJIŠČ Z GLIVICO UVELOSTI HMELJA Z GLIVICO *VERTICILLIUM SP.*

je bila pisno podrobneje že predstavljena v Hmeljarju (1998)3-4, na s. 38-39. Na HZS smo z IHP Žalec z vso resnostjo začeli z reševanjem tega problema. V ta namen smo sklicali strokovni razgovor o problematiki omenjene okužbe hmeljišč in sicer 15. oktobra 1998 ob 10. uri v gasilskem domu Gomilsko. Dnevni red razgovora je zajemal (1) analizo razmer v hmeljiščih, okuženih z glivico *Verticillium sp.* ter (2) financiranje izpada dohodka na prizadetih površinah hmeljišč. Na razgovor smo – na iniciativo prizadetih hmeljarjev – poleg domačih

hmeljarskih strokovnjakov povabili tudi predstavnike iz MKGP ter republiškega in občinskega fitosanitarnega inšpektorata.

V uvodnem delu razgovora smo lahko slišali, da je odločbe o krčenju nasadov (21,08 ha) poleg posestva Hmezad Kmetijstvo Žalec prejelo še 9 hmeljarjev. Predstavljen je bil tudi usklajen predlog financiranja izpada dohodka, ki ga je pripravil IHP Žalec. Predlog je vseboval dva dela. V prvem so bili predvideni izdatki hmeljarjev zaradi upoštevanja določil izdanih odločb občinskega inšpektorja o krčenju hmeljišč, v drugem pa znesek izpada dohodka na prizadetih hmeljiščih zaradi prenehanja pridelave hmelja. Glavni republiški inšpektor g. Niko Šivic, fitosanitarna inšpektorica ga. Joži Jerman-Cvelbar ter občinski inšpektor g. Miran Kač so podrobno pojasnili pristojnosti inšpekcijskih služb in poudarili, da višina odškodnine ne more biti stvar dogovora, saj je ta določena v okviru obstoječe zakonodaje. Višino odškodnine pa določi posebej sestavljena in neodvisna strokovna komisija. Drugi del pomoči, ki se nanaša na financiranje večletnega izpada dohodka, pa je na razgovoru ostal nedorečen, saj ni bilo predstavnikov z resornega ministrstva. Sprejeta sta bila 2 sklepa:

- Prizadeti hmeljarji naj čim prej vložijo zahteve za prvi del pomoči, in sicer na Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo. Za tehnično izvedbo poskrbita Hmezad Kmetijstvo Žalec, d.d. za svoja hmeljišča ter direktorica KZ Trnava- Gomilsko gospa Majda Potočnik za ostale prizadete hmeljarje.

- Problematiko je potrebno predstaviti kmetijskemu ministru Cirilu Smrkolju na posebnem sestanku v Ljubljani.

Tudi s problematiko okuženosti hmeljišč smo na MKGP dne 4.11.1998 seznanili kmetijskega ministra.

dr. M. Pavlovič

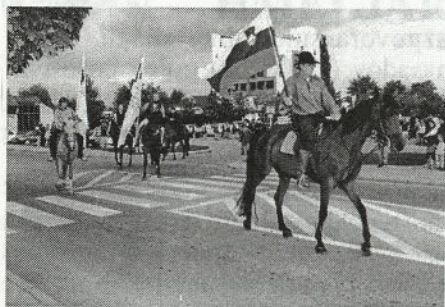

TRGOVINA ŽALEC

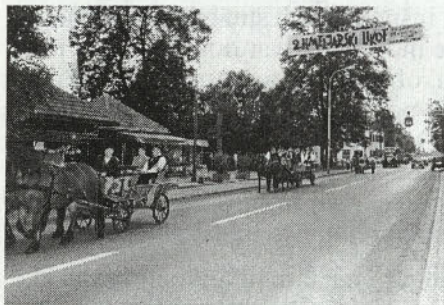
HMELJARJI !

**ŽELIMO VESEL BOŽIČ TER SREČNO IN
USPEŠNO NOVO LETO 1999,
HKRATI PA VAS OBVEŠČAMO, DA VAM TUDI V
TEM LETU NUDIMO VSA POTREBNA
SREDSTVA ZA VARSTVO HMELJA IN
REPROMATERIAL ZA HMELJARSKE ŽIČNICE !**

2.HMELJARSKI LIKOF – 19.SEP.1998

Na čelu povorke je bila Savinjska konjenica.

Povorka sredi mesta.

Veseli sodobni predstavniki obiralcev.

Nasmejana letošnji starešina Ivan Rančigaj in njegova spremljevalka Sabina Stepišnik.

Letos je bila že drugič obujena stara tradicija hmeljskih likofov, ki so s prihodom obiralnih strojev v dolino zamrli, kot je zamrla vesela pesem obiralcev in nočni flirti savinjskih fantov, ki so rodili marsikateri srečen zakon.

Za boljši utrip praznovanja je najprej poskrbela povorka. Na njenem čelu

je bila savinjska konjenica. Poleg hmeljarstva je bila v začetku stoletja v Savinjski dolini močno razvita tudi konjereja in marsikdo med nami še čuti nostalgijo po časih, ko so konji v Savinjsko dolino vsako leto z železniških postaj pripeljali in tja tudi odpeljali, večinoma vesele obiralce.

Praznovanje in povorko so seve popestrile tudi mažoretke in godba na pihala iz Laškega. Likof ne bi bil pravi, če ne bi bilo naših starešin in njihovih spremljevalk.

Konji so odpekotali in sledili so traktorji, ki so vozili različne hmeljske prikaze. Traktorji tudi niso bili kar tako, saj so bili tudi ti del tradicije. Vsi so bili last srčnega zbiratelja g. Ernesta Obermajerja s Polzele. Le ta je vozil najstarejši traktor Mineapolis Moline USA iz leta 1940 z 41 KS. Ta traktor je podarila UNRA takoj po vojni in je bil prvi traktor v Sloveniji. Sledila je še lepa povorka prikazov s 6 starimi traktorji z najmlajšim letnikom izpred 36 let. V povorki smo lahko videli pridelavo in tudi predelavo hmelja, ob koncu pa smo lahko poskusili tudi glavni proizvod pivo, ki je kljub dežju, ki je nagajal, lepo teklo v vrčke.

Po otvoritvi s pozdravi prisotnih in glasbi je stekel zelo pomemben dogodek za podjetje Hmezad Export Import, to je podelitev certifikata ISO 9002.

Že od samega začetka hmeljarjenja so slovenski hmeljarji dajali velik pomen kakovosti in zato tudi uspeli v svetu doseči številne nagrade in ime savinjskega goldinga kot kakovostnega hmelja ponesti po celem svetu. Te zahteve so zato živele od vsega začetka tudi s Hmezadom Export Import in največje merilo njegove uspešnosti je že leta zadovoljen kupec, kar je želja tudi v prihodnje. To pa lahko ohranjamo in razvijamo samo skupaj z vami hmeljarji tudi vnaprej. Med hmeljarskimi firmami v svetu smo med prvimi, ki smo uspeli tako urediti naše poslovanje. Naša želja je, da bi nam to koristilo pri prodaji hmelja, saj mnoga podjetja kupujejo že danes proizvode le od proizvajalcev, ki imajo standard ISO,

saj jim tudi to zagotavlja kakovost kupljenega.

Skladnost z ISO standardom je preverila mednarodna certificirna hiša Bureau Veritas Quality International iz Londona.

V njihovem imenu je certifikat podelil direktorju Andreju Natku predstavnik BVQI mag. Anton Klasinc.

Mag. Anton Klasinc izroča certifikat ISO 9002 direktorju Hmezad Export-Import Andreju Natku.

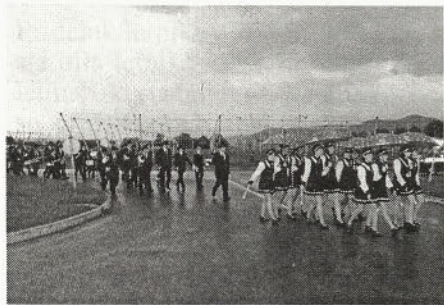
Po družabnih igrah in prijetnih pesmih Savinjskega okteta in ansambla Klinc, je vzdušje likofa dobivalo pravo sliko. Tudi letos je obiskovalce in tekmovalce najbolj razgrela igra s postavljanjem hmeljev. Zelo zanimiva je bila slalomska vožnja 100 kg tovorkov hmelja. Poleg tekmovalcev so jih vozili tudi direktor Hmezada Export Import, župan občine in tudi predstavnik firme Barth iz Nemčije. Tako smeha in piva ni manjkalo.

Obiskovalci so imeli možnost obiskati tudi razstavo vzorcev hmelja letnik 1998, predavanje strokovnjakov iz IHP o kongresu v Ameriki in na Kitajskem, ter pogledati našo dolino tudi z njene najvišje točke, to je s terase Hmezada Export Import.

Organizatorji letošnje prireditve: Hmezad Export Import, Turistično društvo Žalec in podjetniški center Žalec ter glavni pokrovitelj Pivovarna Laško z neumornimi delavci Hmezada Export Import upajo, da bo ta likof marsikomu ostal v lepem spominu in da se spet vidimo naslednje leto.

Martina Zupančič

NEKAJ UTRINKOV ...

Mažoretke in godba na pihala iz Laškega so dajali prijeten ton povorki in se junaško branili pred dežnimi kapljami.

Gospod Ernest Obermajer na traktorju iz leta 1940, ki še deluje brez napake.

Starešine v prijetni družbi s spremljevalkami.

V povorki je s prikazom obdelovalnih strojev sodeloval tudi Strojni krožek Savinjske doline.

Pozdrav letošnjega hmeljarskega starešine vsem udeležencem.

Na srečo za končnega kupca spakiran hmelj ne potuje s takim prevozom v tujino.

Prijetni spomini starešin s spremljevalkami na čase "njihovih likofov".

Brez "Hmeljka" tudi ne gre več.

HMELJ ZAUSTAVLJA OSTEOPOROZO

(povzeto po članku 'Hopfen stoppt Osteoporose' v Hopfen Rundschau International 1998)

Japonski farmacevti pri firmi Hoechst iz Tokia so dokazali, da hmelj preprečuje osteoporozo. Ta zahrbtna bolezen, ki povzroča poroznost kosti, posledično pa krhkost in lomljivost le teh, najpogosteje prizadene ženske po menopavzi. Hmeljne komponente xantohumul in humulon, ki sta po sestavi podobna estrogenom, lahko ta proces preprečujeta. V poskusih s standardnim hmeljskim ekstraktom, kot ga uporabljajo pri varjenju

piva, se je pokazalo, da so zadostne že zelo majhne količine teh snovi, da bi se proces osteoporozе zaustavil. Oktobra 1997 so v ZDA patentirali zdravilo za boj proti osteoporozī, ki vsebuje aktivne sestavine (xantohumul in humulon), pridobljene iz hmeljnega ekstrakta.

Majda VIRANT

Spoštovani hmeljarji !

CONFIDOR SL 200

**je v iztekajočem se letu poskrbel,
da vam hmeljeve uši niso
povzročale glavobola.**

Naj tako tudi ostane !

SREČNO NOVO LETO 1999

Bayer

O TRŽNI SITUACIJI

Pridelek letnika 1998 je po vsem svetu precej nižji kot sta bila letnika 1997 in 1996. Po dveh izjemno dobrih letinah, ki sta bili res izjemni tudi po vsebnosti alfa kislin, se pričanja nižji pridelek letnika 1998. To poročajo namreč vsi največji proizvajalci sveta: Nemčija, ZDA, Češka in Anglija. Že na lanskem kongresu hmeljarjev v Pragi je bilo priporočeno hmeljarjem naj zmanjšajo proizvodne površine in s tem stabilizirajo tržišče. Ta priporočila so, podobno kot vsa ostala, naletela na gluha ušesa. Zmanjšali naj bi vsi, razen nas. Padajoče cene od letnika 1993 naprej, umirjena proizvodnja piva, manjše doziranje hmelja (v povprečju le 5,5 g /hl piva - leta 1992 se je doziralo še 7,2 g /hl) - trend povečanja prodaje lahkih piv, so povzročile, da se je hmeljska proizvodnja znašla na robu rentabilnosti (ZDA), pri vseh ostalih proizvajalcih po svetu, pa v izgubah. Redki proizvajalci v svetu še uspejo pokrivati stroške prihodki.

Kruto dejstvo ekonomije je že lani imelo za posledico, da so se površine zasajene s hmeljem, občutno zmanjšale. Po zadnjih ocenah naj bi bilo v primerjavi z letnikom 1997 cca 6000 ha manj površin zasajenih s hmeljem.

Najobčutnejše so se hmeljišča zmanjšala na Češkem. Tu se je v dobrih časih hmelj proizvajal na 10 000 ha, letošnji pa po ocenah le še na 6500 ha. Čehi so po lastnih izjavah izgubili 30% površin in več kot 60% dohodka.

ZDA so zmanjšale površine za dobrih 2000 ha v letu 1997, še več pa bodo v letu 1998, ko so se Američani prvič morali resno spoprijeti s pepelasto plesnijo. Ta bolezen sicer nima direktnega vpliva na proizvodnjo hmelja, občutno pa podraži proizvodnjo zaradi škropljenja na 7 - 10 dni. Ob nizkih cenah hmelja in trenutnem tečajnem razmerju DEM/ US \$, ameriški hmelj ne bo konkurenčen v Evropi.

Nemci so zmanjšali površine za 1500 ha, pridelek hmelja se ocenjuje zaradi visokih temperatur konec julija in prvi polovici avgusta za okoli 20 - 25 % nižji. Tudi alfa vrednosti, ki so bile visoke v zadnjih letih, bodo nekoliko nižje. Po ocenah naj bi bilo za okoli 10% alfe manj.

Slovenski hmeljarji smo površine zmanjšali za 280 ha v primerjavi z letnikom 1997. To pomeni zmanjšanje za dobrih 10 %, pridelka pa bo zaradi izredno visokih temperatur 25 - 30 % manj.

Zmanjšana proizvodnja hmelja v svetu ne bo imela trenutnega vpliva na cene. Letošnji primanjkljaj v proizvodnji se bo lahko nadomestil iz zaloga hmeljskih proizvodov, ki jih ima hmeljska trgovina. Nivo cen, oziroma kakšne bodo letos cene za proste količine hmelja je še prezgodaj napovedovati. V največji meri bodo cene rezultat dogovora med trgovino in predelovalci hmelja. V svetu sta praktično ostali dve grupaciji in sicer firma Barth in firma Steiner, ki ovladujeta okoli 80 % svetovne predelave in trgovine s hmeljem.

Od njihovega dogovarjanja je v veliki meri odvisno ali bo prišlo in do kakšnega povečanja cen bo prišlo. Prevladuje mnenje, da izredno nizke cene kakršne so

zadnja tri leta, dolgoročno niso dobre za nobeno stran, niti za proizvodnjo, niti za predelavo. Lahko se zgodi, da pride celo do izjemnih skokov cen, kot je bilo v letih 1980, 1990 in 1992.

Če na kratko povzamem: pri letniku 1998 ni računati na bistveno povečanje cen. Pričakujemo rahel preobrat navzgor, kajti zadnja leta je bil trend cen samo navzdol. Prav tako pričakujemo, da bo letni pridelek možno prodati, tako, da nam ne bo ostal v skladišču tako kot je to bilo pri letnikih 1996 in 1997.

Rahli optimizem še seveda ne pomeni, da hmeljarji ostajamo brez problemov pri plasmanu našega hmelja. Določene zadeve bomo morali še doreči glede sortne sestave, ki ni optimalna, in ki jo je možno na površinah, ki so v premeni, relativno hitro popraviti. Trgu moramo nuditi kar potrebuje in takrat, ko to potrebuje. Neprodajanje takrat, ko je le-to možno in po cenah, ki so takrat na trgu, se ne sme več ponoviti, kot se je zgodilo v letih 1992, 1993 in delno tudi 1994. Takratno zadrževanje prodaje ima za posledico, da nam je ostalo precej letnika 96 in nekaj 97.

Želimo si, da bi se v okviru državne politike obrnile stvari na boljše tudi na področju nekdanje Jugoslavije, še posebej Srbije. Ti so bili naši veliki in dobri kupci, ki poznajo naše blago in so iz našega hmelja varili pivo, nekateri že v času kraljevine. Če pomislimo, da smo na to področje prodali tudi po 1000 ton pridelka letno (dobro četrtnino) in da smo za te količine morali najti plasma na zahodu, lahko razumete, da je bil za to potreben izreden napor.

Ekonomika hmeljske pridelave je daleč pod pokrivanjem stroškov. Povprečne cene so padle iz nekdanjih 7,5 DEM na trenutno 3 - 4 DEM za kg. Ekonomiko poslabšujejo še majhne in razdrobljene parcele, povprečje proizvodnje je 2,5 ha. V teh letih hmeljarji vztrajajo pri proizvodnji hmelja le zaradi ljubezni do te zelene rože in znane savinjske trme.

Pomoč države prek kmetijskega ministerstva malenkostno rešuje hmeljarje pred popolnim finančnim zlomom. Obljuba, da nas bo država podpirala do vstopa v Evropo, nam zelo veliko pomeni. Želimo si vsaj takih podpor, kot podpira hmeljarje v Evropski skupnosti Bruselj.

Hmeljarji se ne bojimo svetovne konkurence, ker smo s svojim hmeljem vedno bili na svetovnem trgu. Smo edini proizvajalci na svetu, ki praktično nimamo domačega trga oz. je le-ta daleč premajhen. Kar 95 % pridelka mora na tuja tržišča, kjer cene narekujejo močnejši in boljši.

Če nam je to uspevalo do sedaj, nam bo tudi v bodoče. Prav tako smo edini od komunističnih držav, ki smo obdržali raven proizvodnje izpred 10 let. V ostalih državah je proizvodnja hmelja v totalnem kolapsu (Bolgarija, Romunija, Madžarska, Ukrajina, Slovaška, Jugoslavija), ali pa se je prepolovila kot je to na Češkem, Poljskem in v Rusiji.

Uspelo nam je tudi, da hmeljarstvo ni več samo savinjski problem ampak ga poznajo tudi v Ljubljani.

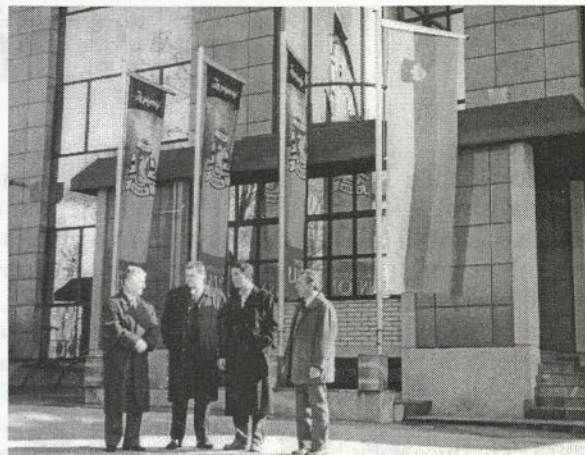
Sedaj vas lahko tudi obvestimo, da je Hmezad Export import prejel drugo soglasje. Po vpisu v sodni register, pa se dokončno zaključuje postopek lastninjenja.

Ob koncu vam želim zdravlja in uspešno pridelavo hmelja v novem letu.

Andrej Natek

Foto: M. Virant

Predsednik IHGC in Združenja ameriških hmeljarjev gospod Norm Batt je bil v mesecu novembru gost Hmeljarskega združenja Slovenija - GIZ. Utrinek iz obiska v Pivovarni UNION d. d., Ljubljana.

STROKOVNI NASVETI

POMANJKANJE MAGNEZIJA V HMELJIŠČU NA SV. VIDU

Na radeljskih hmeljiščih so na področju Sv. Vida v letu 1997 v delu hmeljišča kultivarja magnum opazili na hmeljnih listih znake rumenenja, ki je bilo posledica pomanjkanja magnezija. To so potrdili tudi s kemično analizo listov. V letu 1998 so poizkušali odpraviti pomanjkanje magnezija z mineralnimi (magnezijev sulfat) in foliarnimi gnojili (magnesiogreen).

MAGNEZIJ V TLEH

V Sloveniji hmeljišča zelo malo gnojimo z magnezijevimi gnojili, ker je večina tal po naravi dobro oskrbljena z magnezijem.

Količina magnezija v tleh je v veliki meri odvisna od tipa tal. V večini talnih tipov se giblje vsebnost magnezija med 0,05 % v peščenih tleh in 0,5 % v glinastih tipih tal (Mengel, 1987). V tleh se magnezij nahaja v neizmenljivi, izmenljivi in vodotopni obliki. Največja frakcija talnega magnezija je neizmenljiva oblika, ki vključuje ves Mg v primarnih rudninah, ter večino Mg v sekundarnih glinastih mineralih. Ta frakcija nima posebnega vpliva na sprejem magnezija v rastlino, čeprav nekateri avtorji menijo, da je lahko magnezij v tej obliki v nekaterih talnih tipih bolj dostopen, kot so včasih mislili (Christenson, 1973).

Izmenljivega magnezija je običajno okrog 5 % od celokupnega magnezija. Ta frakcija je skupaj z vodotopno obliko magnezija najpomembnejša za oskrbo rastline. Izmenljiva količina magnezija lahko predstavlja 4 – 20% količine bazičnih kationov v tleh (Mengel, 1987). V bazičnih in zmerno kislih tleh je v talnem kompleksu manj Mg^{2+} kot Ca^{2+} ionov, toda več kot kalijevih.

Magnezij se podobno kot kalcij relativno lahko izpere iz tal. Ugotovili so, da se lahko letno izpere od 2 do 30 kg magnezija na hektar (Mengel). Hitrost in obseg obnove magnezija v tleh je odvisna od količine rudnin, ki vsebujejo magnezij, hitrosti njihovega preperevanja, intenzivnosti izpiranja ter količine magnezija, ki jo odvezamo s pridelkom.

MAGNEZIJ V RASTLINI

Sprejem magnezija je skozi koreninske celice slabši kot sprejem K^+ , konkurenčen pa je tudi NH_4^+ ion. Tudi premeščanje Mg^{2+} ionov iz korenin v višje dele rastlin je lahko oteženo zaradi K^+ in Ca^{2+} . Rastline slabo sprejemajo magnezij v kislih tleh. Ugotavljajo, da to ni toliko zaradi koncentracije H^+ ionov, kot zaradi povišanih vrednosti Al, ki znižuje sprejem Mg v rastlino. V nasprotju s Ca^{2+} , je Mg^{2+} zelo mobilni v floemu in se lahko v primeru pomanjkanja premešča iz starejših v mlajše liste ali v vrhove rastlin. Podobno se dogaja s kalijem. Če je magnezija v rastlini dovolj, ga je največ v starejših listih. Razlika v koncentraciji mlajših listov je lahko v pomoč pri diagnozi kot diferencialen podatek.

Najbolj znana je vloga magnezija v klorofilu, kjer je vezan v središču klorofilne molekule. Od skupne količine magnezija v rastlini ga je v klorofilu le okoli 15 – 20 % (Neales 1956). Ves ostali magnezij je potreben v drugih fizioloških procesih. Je kofaktor pri skoraj vseh encimatskih aktivacijskih procesih, Mg oblikuje most med ATP (adenozin tri fosfat) ali ADP in encimsko molekulo, posega v presnovo beljakovin, kjer povezuje podenote ribosomov itd. Pomanjkanje magnezija se zato odraža na številnih mestih presnove. Posledično ugotavljajo, da neto asimilacije praktično ni več, če je magnezija manj kot 0,12 mg/g sveže snovi. Od količine Mg je odvisna tudi koncentracija N – vsebujočih spojin. Proteinske frakcije je manj, če je na razpolago premalo Mg, kar je posledica zavirane sinteze - torej zaradi motenj pri vgrajevanju amino kislin.

POMANJKANJE MAGNEZIJA

Pri rastlinah, ki trpijo pomanjkanje Mg, je koncentracija znatno nižja kot pri dobro oskrbljenih. Mejne vrednosti, ko se začnejo pojavljati znaki pomanjkanja, so za posamezne rastline precej različne. V dostopni literaturi nismo uspeli izvedeti pri kateri vrednosti Mg v tleh se pojavijo znaki pomanjkanja na hmeljski rastlini. Med posameznimi vrstami rastlin se znaki pomanjkanja magnezija nekoliko razlikujejo, glavne karakteristike pa so podobne. Znaki pomanjkanja so najprej opazni na starejših listih. V sredini lista se med listnimi žilami pojavljajo svetle pege, ki sčasoma postanejo nekrotične, glavne žile pa ostanejo še vedno zelene (glej fotogr. Hmeljar 67 (98), 7, stran: 89). Listi z znaki pomanjkanja magnezija običajno predčasno odpadejo.

Do pomanjkanja magnezija lahko pride v kislih tleh, ki imajo visoko vsebnost humusa, ali v peščenih tleh, ki so bila intenzivno apnena. Včasih lahko pride do pomanjkanja magnezija v tleh, ki imajo visoko vsebnost kalija. Prisotnost visokih koncentracij K^+ , NH_4^+ in Ca^{2+} ali kombinacij teh ionov močno zmanjšuje sprejem Mg. V kislih tleh topljiv Al zmanjšuje sprejem Mg, v bazičnih tleh pa prihaja do istega učinka zaradi topljivega Ca. Dostopnost Mg je odvisna tudi od vlažnosti tal. Ugotovili so, da pri vrednosti magnezija nižji od 6% kationsko izmenjalne kapacitete tal, pridelki različnih kultur že reagirajo na dodajanje magnezija (Prince, 1947).

POMANJKANJE MAGNEZIJA NA SV. VIDU

Na hmeljarskem posestvu ČAS JOŽETA V Radljah ob Dravi smo v letu 1997 na območju Sv. Vida že v mesecu juniju opazili rumenenje hmeljnih listov. Rumenenje listov smo opazili na približno 1,5 ha hmeljišča kultivarja magnum (celo hmeljišče je veliko 5,4 ha). Hmeljski listi so bili značilno rumeno obrobljeni, listne žile in del listne ploskve okoli njih pa so bili zeleni. Na manjših delih hmeljišča, kjer smo našli rumenenje listov, je hmelj dosegel višino komaj treh do štirih metrov. Del hmeljišča na katerem smo našli omenjene simptome se nahaja na plitvejših prodnatih tleh na robu Dravske terase.

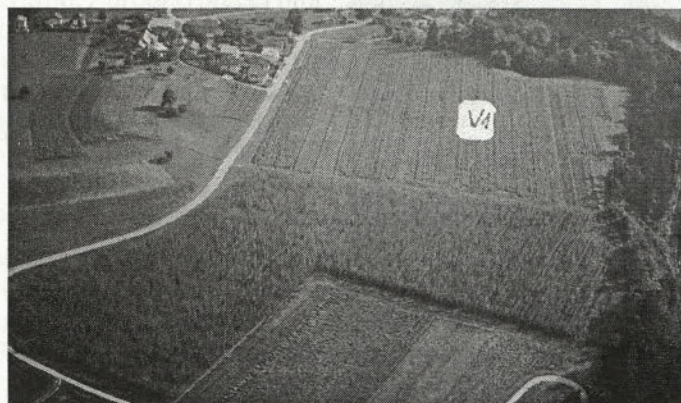

Foto: D. Vrhovnik

Hmeljišči na Sv. Vidu. Hmeljišče V1 je bilo v letu 1995 drugo leto v premeni. Znake pomanjkanja magnezija smo opazili v drugi vegetaciji hmelja v letu 1997.

Po znakih na rastlini smo sklepali, da gre za pomanjkanje magnezija. Konec julija 1997 si je hmeljišče na Sv. Vidu ogledala gospa Gordana Veber. Pobrala je povprečni vzorec listja na porumenelem delu hmeljišča in ga poslala v PHOSYN LABORATORIES v Veliko Britanijo. Rezultat analize je potrdil njeno domnevo, da gre za pomanjkanje magnezija.

Tabela 1: Rezultat foliarne analize v hmeljišču kultivarja magnum – V, na Sv. Vidu 28.7.1997

ANALIZIRANO	IZMERJENA VREDNOST	ŽELJENA VREDNOST
DUŠIK	4,80 %	2,50 %
FOSFOR	0,20 %	0,35 %
KALIJ	1,89 %	2,80 %
KALCIJ	1,05 %	1,00 %
MAGNEZIJ	0,13 %	0,30 %
ŽVEPLO	0,09 %	0,20 %
BOR	35,8 ppm	25,0 ppm
BAKER	175,8 ppm	6,0 ppm
ŽELEZO	80 ppm	75 ppm
MANGAN	608 ppm	25 ppm
MOLIBDEN	1,0 ppm	0,2 ppm
CINK	70,8 ppm	35,0 ppm

Za foliarno analizo v Veliki Britaniji smo se odločili zato, ker bi lahko poleg magnezija primanjkoval še kakšen drugi element (in ker je v Angliji analiza cenejša!).

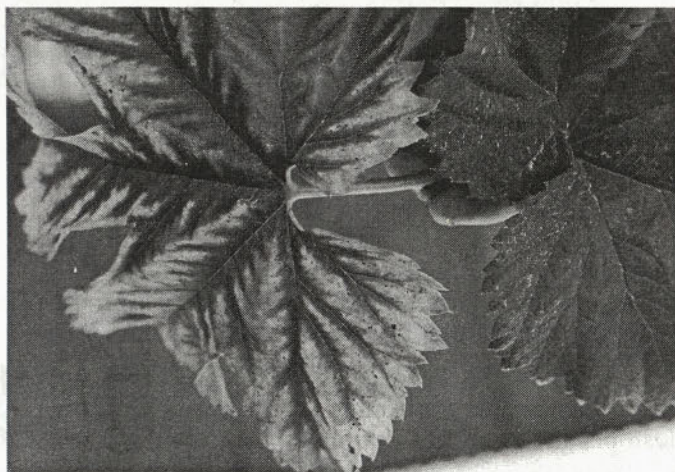

Foto: D. Vrhovnik

Pomanjkanje magnezija na hmeljskem listu. List rumeni - del površine okoli listnih žil ostane zelen. Desno - normalno prehranjen list.

Poleg magnezija je bilo v hmeljskem listju zelo malo žvepla, kar nas je presenetilo, saj obstaja splošno prepričanje, da je žvepla za prehrano rastlin pri nas dovolj. Hmeljišče je bilo do jemanja vzorcev za foliarno analizo trikrat škropljeno z žveplenimi pripravki, s katerimi smo zaščitili kultivar magnum pred pepelasto plesnijo. V listih je bila (po angleških normativih za hmelj) nizka vsebnost fosforja in kalija. Ostala hranila so bila v mejah normale ali celo nekoliko povišana.

Tabela 2: Talna analiza hmeljišča V-1 magnum, jesen 1997 (analiz. IHP Žalec)

vzorec	rast	MgO	pH	Org.snov	P ₂ O ₅	K ₂ O
V1A- 3,9 ha	normalna	10,2	4,5	3,5	45,1	28,0
V1B-1,5ha	rumenenje	3,4	4,3	2,9	30,1	27,4

Na delu hmeljišča, kjer je hmelj normalno rasel, je analiza pokazala tri krat več magnezija kot na delu hmeljišča, kjer so hmeljne rastline rumenele. 3,4 mg MgO/ 100 g tal je bila v našem hmeljišču vsebnost magnezija v tleh pri kateri so se na hmeljski rastlini pokazali akutni znaki pomanjkanja magnezija.

Foto: D. Vrhovnik

Na delu hmeljišča, kjer je zelo primanjkovalo magnezija, so rastline poleg znakov akutnega pomanjkanja magnezija na listih tudi zaostale v rasti.

Tla so v hmeljišču V-1 zelo kislila. Na Hmezadu Radlje v preteklosti niso apnili hmeljišč, zato je bilo podobno stanje zakisanosti tudi v ostalih hmeljiščih. Po letu 1995 je apnenje vsakoleten agrotehnični ukrep v Radeljskih hmeljiščih. Talna analiza je pokazala dobro preskrbljenost tal s kalijem in fosforjem (Tabela 2). Na IHP Žalec določijo fosfor in kalij po AL metodi. Strokovnjaki na IHP Žalec menijo, da predstavlja dobljena vrednost rastlinam dostopen fosfor in kalij. V našem primeru bi torej moralo biti tudi v rastlini dovolj fosforja. Rezultat foliarne analize, kaže na nizko vsebnost fosforja in kalija (nižjo od normalne)!

Postavlja se nam vprašanje, ali je bilo v tleh dovolj dostopnega fosforja za optimalno rast rastline?

Spomladi 1998 smo hmeljišče V1 apnili z odmerkom 1300 kg CaO/ ha. 12.5.1998 smo 3,9 ha hmeljišča V1 pognojili z 250 kg magnezijevega sulfata/ha (62 kg MgSO₄/ ha). Del hmeljišča, ki je v letu 1997 kazal znake pomanjkanja magnezija smo gnojili s 400 kg magnezijevega sulfata/ ha (100 kg MgO/ ha).

Tabela 2: Foliarno gnojenje hmeljišča V1 na Sv. Vidu v letu 1998

datum	Količina vode	Magnesiogreen kg/ ha	Dodana FFS
5.6.1998	500 l/ha	3,0	Karate
26.6.1998	1000 l/ha	3,3	Confidor, nissorun, pepelin
10.7.1998	1000 l/ha	3,3	Champion, pepelin

Magnezijev sulfat(Kizerit) vsebuje 25 % MgO in 20 % S. Cena enega kilograma gnojila je bila spomladi 1998 72,0 SIT.

Foliarno gnojilo Magnesiogreen je vsebovalo 16% MgO, 33% žveplovega anhidrida (SO₃), 0,1 % bora, 0,1% bakra, 0,1% mangana in 0,1% cinka. Pri vsakem foliarnem dognojevanju smo hmelj dognojili s povprečno

500 g MgO/ha. Kilogram Magnesiogreena je stal 340 SIT.

Tabela 3: Stopnja založenosti tal z magnezijem (MgO) in potrebe po gnojenju - nemški normativi (recenz. 2)

stopnja	Količina MgO		(mg / 100g)	gnojenje (kg/ ha)
	Lahka tla	Srednje tež. tla	Težka tla	
A-nizka	pod 3	pod 6	pod 8	80
B-srednja	3-6	6-12	8-14	60
C-dobra	7-10	13-20	15-25	40
D-zelo visoka	nad 15	nad 20	nad 25	20

• upoštevan odvzem 40 kg MgO/ ha pri pridelku 20 dt/ha

Foto: D. Vrhovnik

Na delih hmeljišča z ekstremnim pomanjkanjem magnezija se je spremenila plevelna vegetacija. Na teh mestih se je začel razraščati Prstasti pesjak.

V 1,5 ha hmeljišča V1, kjer je hmelj v prejšnjem letu kazal znake pomanjkanja magnezija na listih, rastline pa so bile normalno razvite, v letu 1998 na listih ni bilo opaziti znakov pomanjkanja magnezija.

Znake akutnega pomanjkanja magnezija so v letu 1998 kazale le posamezne rastline, ki so rasle na manjših delih hmeljišča, kjer je bilo pomanjkanje magnezija ekstremno. Te rastline v prejšnjem letu niso dosegle vrha žične opore. Slabše so rasle tudi v letu 1998.

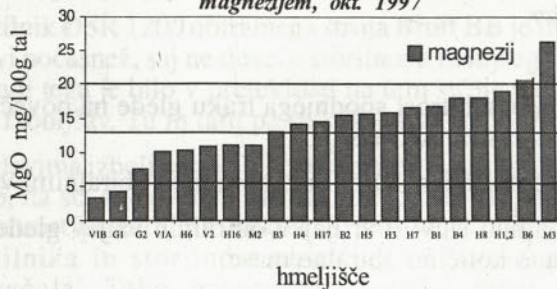
Foto: D. Vrhovnik
Prstasti pesjak (Cynodon Dactylon) iz hmeljišča na Sv. Vidu

Da bi preverili preskrbljenost rastlin z magnezijem, smo 23.7.1998 pobrali povprečen vzorec listja na istem delu hmeljišča kot v lanskem letu. V Phosynovem laboratoriju so izmerili 0,43 % magnezija in 0,22 % žvepla- po njihovih normativih normalno preskrbljenost s tema elementoma. Zanimivo je tudi, kako so hmeljske rastline

reagirale na založno gnojenje s kalijem. Konec marca 1998 smo hmeljišče pognojili s 300 kg kalijeve soli na ha (180 kg K₂O/ha). Vsebnost kalija se je v rastlini povečala iz 1,89% v letu 1997 na 2,98% v letu 1998 (željena vsebnost je 2,8%).

Sredi septembra 1998 smo pobrali povprečen vzorec tal na slabšem delu hmeljišča (V1-B), kjer smo vzorčili tudi za foliarno analizo. Analiza je pokazala 4,6 mg MgO/100 g tal. Zaradi založnega gnojenja z magnezijem in normalne vsebnosti magnezija v listju smo pričakovali nekoliko višjo vrednost magnezija v tleh. Do znakov pomanjkanja magnezija v večjem delu hmeljišča po našem mnenju ni prišlo zaradi foliarnega gnojenja s katerim smo rastline neposredno oskrbeli z magnezijem. Foliarno gnojenje je bilo v našem primeru upravičeno. Rastline so bile na 1,5 ha hmeljišča vseeno nekoliko šibkeje rasti, kot rastline v pretežnem delu hmeljišča. Lahko da so izkazovale t. i. latentno pomanjkanje, katerega vzroke hmeljarji v praksi ne moremo ugotoviti. Takšne rastline so normalno zelene barve, opazimo lahko le nekoliko slabšo rast, ki jo lahko pripišemo tudi virusom ali drugim vzrokom.

GRAF 1: Preskrbljenost tal Radeljskih hmeljišč z magnezijem, okt. 1997

Magnezij ima kot makro hranilo pomembno vlogo v rasti in razvoju hmelja ter posledično pri doseganju visokih in stabilnih pridelkov.

Pri kontroli rodovitnosti tal se hmeljarji odločamo v glavnem za analizo po Al metodi (ki jo naredi IHP Žalec praviloma zastoj v okviru "hmeljarskega prispevka"). S to analizo določijo samo fosfor, kalij in kislost tal. V prihodnje bomo morali magneziju, kakor tudi drugim makro in mikro hranilom posvečati več pozornosti. Optimalno razmerje med posameznimi hranili v tleh bo mogoče zagotoviti samo s pravilnim in uravnoteženim gnojenjem. To pa bo mogoče izvesti samo na podlagi kemičnih analiz tal. Analiza magnezija stane na IHP Žalec 1300 SIT, kar je relativno poceni, dražje so analize ostalih elementov, predvsem mikrohranil. Fiziologija, prehrana in gnojenje hmelja je proučeno, žal pa hmeljarji ta področja preslabo poznamo.

Skrajni čas je, da hmeljarji dobimo dobro slovensko strokovno knjigo s področja hmeljarstva.

Literatura:

1. Mengel K., *Principles of Plant Nutrition*, s. 481 – 491, Bern, 1987
2. Kišgeci J., *Hmeljarstvo*, s. 193 – 194, Novi Sad, 1984
3. Furlan J., *Fiziologija prehrane in presnove rastlin (fiziološke in ekološke osnove)*, s. 188 – 192, Ljubljana, 1981

Davorin VRHOVNIK

AVTOMATSKI OBIRALNIKI OBIRALNIH STROJEV BRUFF POTREBNI MANJŠIH IZBOLJŠAV

Avtomatski obiralniki so zahteven in občutljiv sklop obiralnih strojev. Pogosto obirajo nezadovoljivo in se radi kvarijo. Zdrobijo precej hmelja, nezanemarljiva pa je tudi količina neobranega hmelja, ki gre skozi avtomatski obiralnik v odpadke. Delež izgub je večji pri bujnih rastlinah in sortah, ki se nerade obirajo in imajo storžke nanizane v krajših grozdih. Pogoste okvare standardnih avtomatskih obiralnikov, slaba kakovost obiranja in premajhna storilnost v primerjavi z ostalimi sklopi obiralnih strojev, je narekovalo spremembe.

V letu 1981 smo po lastni zamisli združeni s Kmetijstvom Hmezad Žalec (Idejna zasnova :avtor) so pričeli z izdelavo novega avtomatskega obiralnika (N.A.O.). Realizacijo zasnove je finančno omogočilo in dalo na razpolago potrebna tehnična sredstva Hmezad Kmetijstvo Žalec. Razvoj prototipa je trajal tri leta. Preizkus in meritve so pokazale, da je N.A.O. konstrukcijsko enostaven, tehnično zelo zanesljiv, zelo zmogljiv za svoje dimenzije in ima več kot 600 kg manj

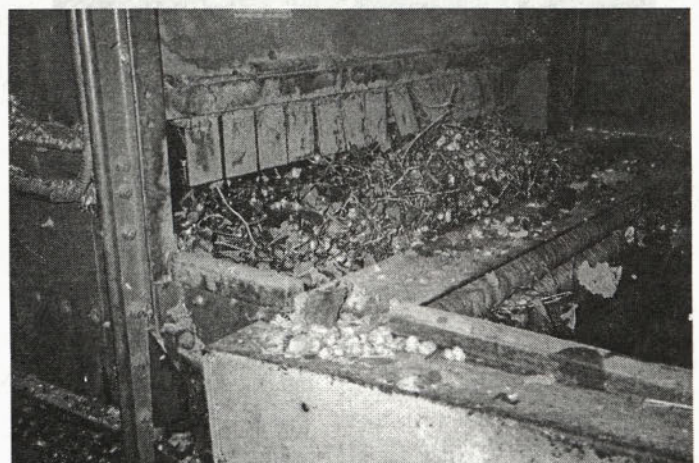

Foto: M. Veronek

Nastajanje svaljkov v avtomatskem obiralniku je posledica prisilnega zadrževanja rastlinske mase v obiralniku in kaže na pomanjkljivosti, ki se jih da delno odpraviti z drugačno nastavitvijo, v celoti pa le s preureditvijo sklopa na večjo prepustnost.

izgub pridelka na sezono obiranja. S temi avtomatskimi obiralniki je pri nas opremljena večina velikih obiralnih strojev. Mnogi od teh pa niso verna kopija originala, saj so bili izdelani v različnih delavnicah. Temu primerno je tudi delovanje posameznih, ki pogosto ni zadovoljivo oz. je problematično pri obiranju novejših bujnih sort hmelja. Na problem so letos opozorili na Posestvu J. Čas v Radljah, kjer smo ugotavljali vzroke in vire pomanjkljivosti pri obiranju bujnih in za obiranje najtežavnejših rastlin hmelja.

Najpogostejše težave, zaradi katerih prihaja tudi do lomov N.A.O. in večjih zastojev pri obiranju, so mašitve in zamašitve avtomatskega obiralnika z rastlinsko maso v notranjosti in sprednjem zgornjem predelu ter tvorjenje rastlinskih svaljkov. Le ti nastajajo zaradi kotaljenja zalistnikov na traku med prvim in drugim obiralnim valjem. Ko so dovolj veliki, jih stroj izvrže na drugo valjčno mizo, kjer predstavljajo nevarnost za zamašitve, blokade in lome valjčne mize ter hitrih valjčkov.

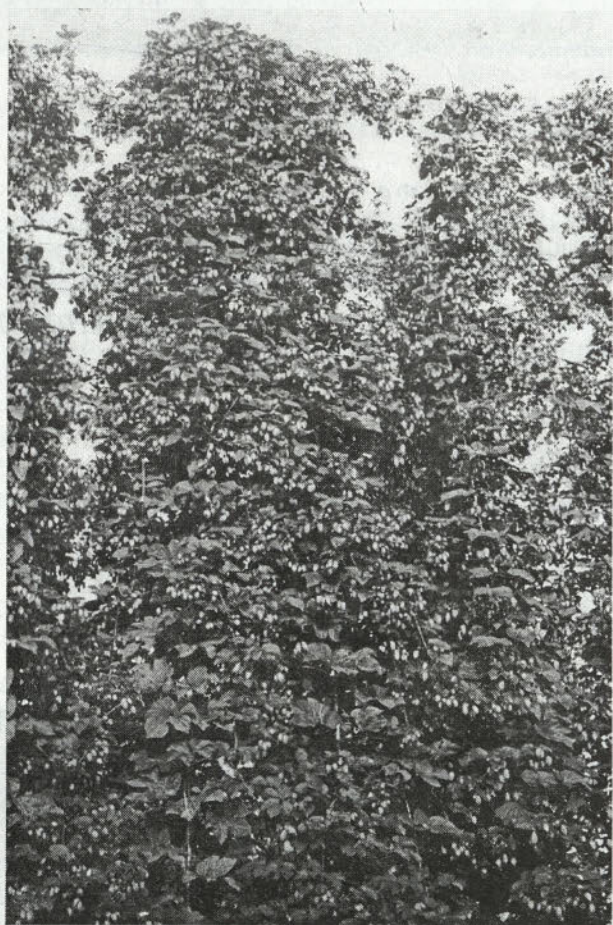

Foto: M. Veronek

Pri obiranju bujnih rastlin zadostuje urejene avtomatske obiralnike le primerno pospešiti.

Najpogostejši vzroki za slabo delovanje N.A.O. in mašitve so:

- spodnjemu traku preveč približan srednji obiralni valj, ki mora biti ob traku za nekaj centimetrov bolj odmaknjen kot zadnji obiralni valj

Foto: M. Veronek

Hmelj v odtrganih grozdih ostane v standardnih avtomatskih obiralnikih večinoma neobran, saj so le ti prirejeni bolj za obiranje daljših zalistnikov.

- premajhna hitrost spodnjega traku glede na povečano količino rastlinske mase
- preveč približan stator in zapore med obiralnimi valji
- premajhno število vrtljajev obiralnih valjev glede na povečano količino obiralne mase.

Pomanjkljivosti N.A.O., ki so nastale bolj kot ne - pretežno spontano, je možno z majhnimi stroški hitro odpraviti. Nepoznavanje delovanja obiralnika pa lahko privede do premalo doslednega obiranja ali povečanega drobljenja hmelja. Elementi obiralnika morajo biti med seboj usklajeni. Delovanje obiralnih valjev je zasnovano tako, da pobirajo rastlinsko maso (zalistnike) s spodnjega traku (tudi po večkrat isto), jo obirajo med valji (nasprotje rotacije), ob statorju in traku in postopoma. Porušitev sorazmernosti in kontinuitete privede do ekstremno neugodnega delovanja in večjega odstopanja v kvaliteti obiranja.

Pri obiralnih strojih večjih zmogljivosti, so avtomatski obiralniki pogosto ozko grlo. Skozi njih steče veliko rastlinske mase in s tem tudi hmelja. Zaradi tega imajo tudi velik vpliv na kvaliteto obiranja - zdrobljenost hmelja, izgube alfa kislin in izgube pridelka ter storilnost obiralnega stroja zato ni vseeno kako delujejo.

Po pregledu precejšnjega števila velikih obiralnih strojev v času obiranja 1998 ugotavljam, da je delovanje N.A.O. precej raznoliko in da jim ne bi bilo odveč nameniti nekaj strokovne pozornosti ter jih prirediti za optimalno delovanje tudi v težjih razmerah. Pri tem konstrukcijski popravki niso izključeni, saj tudi tu vse najlepše pesmi še niso napisane.

Milan Veronek

IZBOLJŠAVA ZA "M I M O G R E D E " NA ČISTILNIKU OBIRALNEGA STROJA BRUFF BB

Foto: M. Veronek
Česalo ne masti lopute na I. čistilniku, poveča čiščenje hmelja in storilnost obiralnega stroja.

Čistilnik DSR 1200 obiralnega stroja Bruff BB je izvorno pravi počasnež, saj ne doseže storilnosti manjšega brata. Zaradi tega je bilo v preteklosti na tem stroju narejenih več izboljšav. Tu in tam pa se kakšen še vrti po starem.

Poglavitna izboljšava je bila pospešitev čistilnika in sicer tako, da sta se povečali hitrost mrež zračnih čistilnikov in hitrost prebiralnih trakov. S tem se je zmogljivost čistilnika in storilnost obiralnega stroja bistveno povečala. Tako preurejen obiralni stroj je na

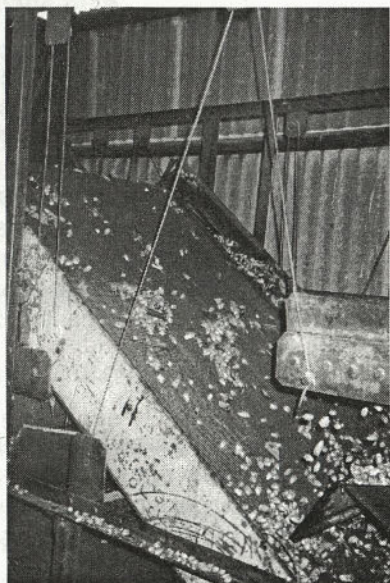

Foto: M. Veronek
Ob večjem listju in vejicah se grmadijo storžki, ki jih končni traki vržejo med odpadke. To lahko prepreči učinkovito delovanje ventilatorskih - zračnih čistilnikov.

Hmezadovem delovišču Loke (Arja vas) pri obiranju 1998 pridobil še eno izboljšavo. Zračnima čistilnikoma sta bili dograjeni česali - neke vrste grablje (po vzoru

čistilnikov Wolf), ki služijo za približevanje obrane rastlinske mase mreži zračnega čistilnika za učinkovitejše odstranjevanje listja in krajših zalistnikov.

Pretoki zraka obeh zračnih čistilnikov stroja Bruff so bili prešibki, da bi lahko poleg listja odstranjevali še obrane zalistnike. Le to je imelo za posledico, da je na prebiralne trakove prihajalo preveč ovir (listje, vejice), ki so preprečevale kotaljenje storžkov in zaradi tega tudi prebiralni trakovi niso imeli pravega učinka. Izmet hmelja med odpadke je bil povečan, več pa je bilo tudi primesi v hmelju. Za doseg sprejemljive kakovosti obiranja je bilo potrebno storilnost stroja zmanjšati. Med tem je strojnik poskušal povečati učinek ventilatorjev s približevanjem lopute, kar je ventilator še bolj zadušilo in poslabšalo čiščenje hmelja. Tu in tam so lopute ob mreži celo povečali in izzvali še slabše delovanje stroja. Tudi na sušilnicah lahko navadna loputa pripelje do zmot in poslabša sušenje, a le pri neizkušanih.

Strojnik na obiralnem stroju v Lokah je hitro dojel problem. Ker ni imel na razpolago stružnice, da bi malo "postružil" jermenice ventilatorjev, sva se odločila za cenejšo varianto česala. Po predloženi skici je izdelal dve česali. Eno je namestil na prvi zračni - ventilatorski čistilnik namesto lopute zgoraj, drugo pa v območje sredine mreže drugega ventilatorskega čistilnika tako, da je bil spodnji del česala približno v ravnini osi ventilatorja. Za optimalno postavitev je bilo treba preizkusiti nekaj različnih pozicij.

Česalo mora biti izdelano iz tankih jeklenih šibk, premera 4-5 mm, ki so na prečki (cev 3/4") nanizane na razdalji 50 mm narazen in so dolge 350, lahko tudi 400 mm, za doseg večje strmine, ki znaša približno 55 stopinj. V spodnjem delu je treba česalo odmakniti od mreže za dobrih 6 cm, v zgornjem pa toliko, da rastlinska masa ne pada na prečko in se ne nabira na njej. Za sprotno oddrsavanje rastlinske mase s česala je pomembno, da so šibke tanke (zaradi zmanjšane možnosti nabiranja lupulina) in da imajo večji naklon.

Učinek česal na boljše čiščenje hmelja je bil viden, strojnik pa z rezultatom zelo zadovoljen.

Milan Veronek

Foto: M. Veronek
Da se listje in vejice prilepijo na mrežo II. zračnega čistilnika, ker so težje od storžkov in imajo manjšo površino, jih je treba približati na mehanski način. Ob zmanjšanem pretoku zraka, ni nevarnosti, da bi med odpadke uhajali tudi storžki hmelja. Čiščenje je bolj selektivno.

PIVO IN ZDRAVJE

Najstarejša med vsemi osvežilnimi alkoholnimi pijačami je pivo. Staro je toliko kot žito. Pivo je spremljevalec človeka od časov prvih civilizacij. Zakaj? Zato ker ni samo pijača in živilo, je tudi zdravilo, saj poleg vode vsebuje človekovemu organizmu potrebne in nujne snovi, ki so pri bioloških procesih nepogrešljivi.

Pivo in njegove sestavine

Pivo je naravno fermentirana pijača iz žit, hmelja in vode, izdelana po tehnološkem postopku varjenja, ki mu sledi alkoholno vrenje sladice z dodatkom pivskih kvasovk. Pivo ni samo navadna alkohol vsebujoča pijača. V enakem razmerju vsebuje tudi ekstrakt. Glede na sestavo ogljikovih hidratov, ki jih telo zlahka razgradi, ima tudi energetsko in prehrabno vrednost. Pivo ima od vseh pijač enega največjih diuretičnih učinkov.

Hmelj

Pivo je edina pijača, ki se proizvaja z dodatkom hmelja. Hmelj je blago pomirjevalo in vsebuje grenčine, ki spodbujajo tek, krepijo želodec in črevesje, pospešujejo srčni utrip oziroma ga normalizirajo, če je utrip povečan. Pitje piva ne povzroča utrujenosti, temveč zmanjšuje vznemirjenost in napetost, skratka pomirja človeka, če ga zmerno uživamo. Hmelj sicer vsebuje določeno količino estrogenov, ki se pri sušenju hmelja in intenzivnem kuhanju sladice s hmeljem razgradijo in jih v pivu ni. Priporočajo pitje 0,5 litra piva zvečer pred spanjem.

Slad

Daje pivu ekstrakt oziroma ogljikove hidrate, beljakovine, minerale in elemente v sledovih, organske kisline ter vitamine. Ječmenov slad vsebuje 80 % fenolnih sestavin. Te prestrezajo proste radikale v telesu, ki so lahko kancerogeni. Zaradi tega ima pivo enake pozitivne učinke kot rdeče vino. Že Sebastian Kneipp je spoznal zdravilne učinke prženega ječmenovega slada, iz katerega se kuha znamenita 'kneippova kava'.

Alkohol

Zaradi nizke stopnje alkohola uvrščajo pivo med osvežilne pijače. Tip piva 'Pils' vsebuje približno 4 g alkohola na 100 g piva oziroma 5,2 ml/100 g. Gospod Marke Keller je napisal, da ima alkohol mnogo učinkov. Je lahko hrana, tekočina in gorivo. Ima čistilni, dezinfekcijski in protibolečinski učinek. Nadalje je tudi poživilo, pomirjevalo in končno sestavina, ki lahko prispeva k dobremu počutju. Negativno pa lahko učinkujejo prekomerni odmerki, ki lahko pripeljejo do zasvojenosti z alkoholom.

Voda

Pivo je ena najbolj primernih pijač za zadostitev dnevnih potreb po tekočini, saj predstavlja 92 % celotnega volumna piva in je po količini glavna surovina. Večina ljudi, zlasti pa starejših, ne pije dovolj tekočine. Dnevene potrebe so do 2 - 3 litre na dan, za vrhunske športnike pa

tudi do 10 litrov in več. Zaradi vode se s pivom izdatno odžejamo in še zaužijemo določene minerale oziroma sestavine, ki jih z znojenjem izgubljam.

Kvas

Vsebuje poleg beljakovin in ogljikovih hidratov zlasti vitamine, kot so B₁, B₂, B₆, in provitamin D₁.

Energetska vrednost

Pivo ima manjšo energetsko vrednost kot npr. jabolčni sok, mleko, sladke gazirane pijače in vino. Energetska vrednost polnega piva z vsebnostjo 11,8 % ekstrakta v osnovni sladici je 43,4 kcal/100 g oziroma 181,4 kJ/100 g.

<i>polno pivo, 2 dcl</i>	<i>vino (belo in rdeče), 2 dcl</i>	<i>šampanjec, 2 dcl</i>
86 kcal	155 kcal	170 kcal

Prepričanje, da pivo redi, je torej zmotno. Resnično so mnogi pivopivci močnejše postave, vendar ne zaradi zaužitih kalorij. Piva se lahko spiše več kot ostalih pijač. S tem se razširja želodec. Res pa je, da grenčične sestavine hmelja, ki so v pivu, kot npr. izohumulon, dražijo želodčne sokove in večajo potrebo po zaužitju hrane oziroma povečujejo apetit. Po drugi strani pa je pivo tudi močan diuretik.

Beljakovine

Čeprav je v pivu malo beljakovin, vsebuje vse esencialne aminokisline ter mnogo neesencialnih. Zaradi tega je idealen dodatek nizkobeljakovinskim dietam. Piva, varjena s 100 % sladom, so glede tega še posebej v prednosti pred tistimi, ki so varjena z delnim nadomestkom neslajenih žitaric.

Minerali in elementi v sledovih

Pivo vsebuje več kot 30 mineralov, katerih glavni nosilec je slad. Liter piva pokrije skoraj polovico dnevnih potreb odraslega človeka po magneziju, 40% potreb po fosforju in 20 % potreb po kaliju. Po drugi strani pa je v pivu malo natrija in kalcija. Nizka vsebnost natrija povzroča močan dehidrirajoč učinek. Pri vsebnosti visokega kalija in nizkega natrija ima močan diuretični učinek. Če pa je nizka vsebnost kalcija in visoka vsebnost magnezija pa je zaščita pred boleznimi srca ter žolčnimi in ledvičnimi kamni.

Vitamins

Vsebuje vse pomembne vitamine B, vitamin A, D in E. Liter piva pokrije 35 % dnevnih potreb po vitaminu B₆, 20 % vitamina B₂ in 65 % potreb po niacinu. V litru piva je 210 mg vitaminov, ki se nahajajo predvsem v slad.

Sadne kisline in mlečna kislina

Okoli 650 mg/l teh kislin lahko najdemo v pivu. Sadne kisline v pivu zlahka prebavimo. Mlečna kislina ima npr. dober učinek na črevesno floro.

Ogljikov dioksid

Ima pomemben osvežilni vpliv. V pivu ga je cca 0,5 g/100 g. Stimulira krvni obtok v ustni sluznici, povečuje

slinjenje, povzroča tvorbo želodčne kisline, pospešuje praznjenje želodca in olajšuje izločanje snovi, ki se navadno izločajo z urinom.

Purini

Pivo vsebuje majhno količino purinov – 130 mg/l piva. Pšenično pivo pa jih vsebuje 30-35 % manj.

Histamin

S pomočjo visokotlačne tekočinske kromatografije so našli okrog 50 aminov in sorodnih sestavin. Vsebnost histamina (0,35 mg/l) je mnogo nižja od mejne vrednosti za nealergične ljudi, to je 5 do 6 mg histamina na obrok hrane.

Polifenoli

Njihova vsebnost v pivu je relativno visoka. Znaša 153 mg/l, je pa odvisna od kultivarja slada in hmelja. Koristni so, ker preprečujejo kardiovaskularne bolezni in nastanek raka. Primerljive količine se med drugim nahajajo tudi v kavi, čaju in rdečem vinu. Prevladuje mnenje, da je nefiltrirano pivo po vsebnosti polifenolov in antocianogenov in ostalih antioksidantov (flavonoidi, kverceti, katehini) boljše kot rdeče vino. Po prisotnosti teh sestavin se razlikuje pivo od navadnih "praznih" alkoholnih pijač. Uživanje piva v zmernih količinah je torej bolj zdravo kot uživanje pijač, ki ne vsebujejo ničesar, razen alkohola.

Osmotski tlak

Povprečno znaša 1012 mmol/kg piva, brezalkoholnega piva pa le 290 mmol/kg. Osmotski tlak brezalkoholnega piva je enak osmotskemu tlaku krvi in ga zato lahko uvrstimo med izotonične pijače. Obravnavamo ga lahko kot najbolj naravno in optimalno pijačo za športnike.

Druge sestavine piva

Današnji potrošniki skorajda nimajo problemov z normalno fermentacijo stranskih produktov, ker so vsa piva zelo čista in kontrolirana. Še več, pivo ne povzroča problemov glede vsebnosti nitratov, oksalatov in glutena. Pivo ne vsebuje maščob, holesterola in kofeina. Skupno število sestavin, ki so jih določili v pivu, je okrog 2000, vendar je znano, da je celota več kot le seštevek posameznih komponent. Dnevni vnos 20-40 g alkohola v človeški organizem naj bi bil zdravju popolnoma neškodljiv.

Pozitivni učinki zmerne pitja piva

Dosedanje raziskave učinkov alkohola na človeški organizem so bile osredotočene predvsem na negativne učinke in so zapostavljale pozitivne vplive njegove zmerne uporabe. Bolj kot popolno abstinenco od alkohola priporočajo zmerno uživanje od 1 do 40 g alkohola, kar predstavlja dnevno zaužitje od 1 dcl do 1 litra piva. Zmerni pivci piva (do 1 litra dnevno) so mnogo bolj zadovoljni s svojim zdravstvenim stanjem kot ostali. Ljubitelji piva imajo pozitivnejši odnos do življenja. V primerjavi z abstinenti imajo 20-50 % manjši tveganje srčnih in kardiovaskularnih bolezni. Celo dnevna poraba alkohola, ki je višja od 80 g, bo imela kratkotrajno ugodne učinke na te bolezni, vendar pa ima lahko dolgoročno negativne posledice. Kot pozitiven odnos med zmerno

porabo piva in kardiovaskularnimi boleznimi razlagajo, da se vsebnost HDL holesterola (tako imenovani dobri holesterol) viša s povečano porabo alkohola, količina LDL holesterola, ki ima aterogeni učinek, pa se ne veča. To naj bi bil eden od razlogov, zakaj naj bi zmerni pivopivci imeli manjši tveganje miokardinih ali drugih bolezni. Presenetljivo je tudi, da je tveganje, ki je povezano s prekomerno težo, manjše pri zmernih pivcih piva kot popolnih abstinentih ali težkih pivcih. Opozoriti pa velja, da je potrebno še mnogo dejavnikov raziskati in znanstveno preučiti.

Nasveti glede zaužitja alkohola

Nekdanja priporočila glede alkohola in njegove porabe so bila, da je bolje, če ga čim manj zaužijemo. Nista se priporočali več kot dve pijači na dan oziroma manj kot 21 enot na teden za moške in manj kot 14 enot na teden za ženske (1 enota predstavlja 8 g alkohola). Danes pa povsod v svetu poudarjajo pozitivne učinke zmerne pitja alkohola za določene skupine ljudi, seveda ob opozorilu na možne negativne posledice prekomernega uživanja alkohola. Obveljalo je načelo, da je eno pivo boljše kot nobeno, dve pivi sta boljše kot eno, ampak štiri piva pa niso dvakrat tako dobra kot dve pivi na dan.

Ali postanemo od piva debeluh?

Staro mišljenje je bilo, da pitje piva dela ljudi debele, resnica pa je, da pivopivci bolj uživajo v hrani in zato pojedjo več. Zadnje študije tudi kažejo, da zmerno pitje piva ne redi, pri kontroliranem kalorijskem vnosu hrane pa je možno tudi hujšanje. Alkohol ima ne nazadnje zaviralni učinek na lipometabolizem, poročajo pa tudi o ugodnih vplivih na strjevanje krvi, metabolizem sladkorja in regulacijo krvnega pritiska, ki je pri zmernih pivcih v povprečju nižji. Pivo stimulira izločanje urina. Pred kratkim so dokazali, da zmerno pitje povzroči premik elektrolitskega ravnotežja v organizmu. Izloči se več natrija, medtem ko se kalij in magnezij zadržujeta v telesu. Poudariti pa je potrebno, da pri zelo velikem uživanju piva pride do obratnega pojava in zaradi tega do zvišanja krvnega pritiska. Pitje mora biti torej zmerno.

Viri:

German Brewres Syposium (1997): Beer and health. Brauwelt International št. 3 (1998) s. 228-231

Hopfen Rundschau (1998): Das Bier hat gut lachen, št. 9 (1998) s. 244

Hopfen Rundschau International (1998): Bier & Wellness, s. 18-21.

Harwick, W. (1995): Handbook of Brewing, s 559, 562, 564, 569

Majda VIRANT, Anton JOŠT

PIVOVARNA UNION

Za prijatelje!

HMELJARSKA ŠOLA

V dneh od 16. do 28. novembra je na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec bila 4. hmeljarska šola. Udeležili so se je: Drago Ciglar, Mira Florjanič, Simon Gajšek, Robi Kapš, Peter Kovačevič, Anita Kupec, Drago Lorger, Viki Marovt, Ignac Novak, Toni Oprešnik, Janez Ozimek, Magda Rak, Franc Ramšak, Andreja Rojnik, Albin Stepišnik, Peter Serdoner in Angelca Vasle. Predavatelji Janez Luževič in Joško Livk iz Hmeljne komisije, Miran Naglič iz Uprave Republike Slovenije za pospeševanje kmetijstva, Marko Tevž iz Enote za kmetijsko svetovanje v občini Žalec, Peter Vrsk iz Zadrugne zveze Slovenije ter Marta Dolinar, Nataša Ferant, Irena Friškovec, Matej Knapič, Vlasta Knapič, Iztok Košir, Dušica Majer, Martin Pavlovič, Janko Rode, Andrej Simončič, Majda Virant, Jelka Šuštar - Vozlič, Marko Zmrzlak in Milan Žolnir iz Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo so slušateljem pripravili 77 ur predavanj in en dan terenskih vaj.

Foto: M. Virant

Potrdila o opravljeni hmeljarski šoli je razdelil direktor IHP Žalec mag. Iztok Košir.

Milan Žolnir

MED HMELJARJI PRI JAKOVČEVIH

Foto: M. Zupančič

Malo manj dela in več časa za pogovor je pri Jakovčevih le, ko sneg pokrije hmeljišča.

So mlada družina, ki se je na pragu tega desetletja z vsem srcem odločila za hmeljarstvo na kmetiji, ki leži sredi vasi Gomilsko.

Gospodar Karli Orožim si je po končani kmetijski šoli pet let nabiral izkušnje na Kmetijstvu Žalec na bližnjem obratu na Žovneku. Glavnina izkušenj pa izvira iz prakse in skupnega dela z mamo in očetom, ki sta hmeljarila vse življenje. Brez pomoči žene, mame in obeh sinov pa danes prav gotovo ne bi uspel obdelovati 7,5 ha hmeljišč. Od tega je 1,82 ha v najemu.

Zanimivo je, da je hmelj glavna panoga in da kmetija nima živinoreje. Kot dopolnilne dejavnosti sta le še sladkorna pesa in pridelovanje fižola na žičnicah v premeni.

Kako to, da ste opustili živinorejo?

Za to odločitev sem potreboval kar precej časa in to storil tudi z zelo težkim srcem. Vendar pa obojega nisem več uspel in potrebna je bila nekoliko drugačna organizacija. Par let je bilo dobro, danes pa bi bilo verjetno veliko bolje, če bi imel tudi živino.

Kako pa je potem s hlevskim gnojem?

Ne boste verjeli, ampak imam ga dovolj. Za plačilo najemnine dobim hlevski gnoj. Čeprav imam živino tudi zelo rad, vendar pa so mi moje parcele boljše za hmeljarstvo, ki mi daje po površini več, kot pa bi mi relativno majhna čreda 5-6 bikov ali krav.

Pri tako veliki proizvodnji imate verjetno tudi več kultivarjev?

Imamo štiri sorte in to predvsem zaradi obiralnih in sušilnih kapacitet. Res smo v celoti opremljeni z linijo za pridelovanje hmelja, vendarle pa moram omeniti, da imamo le 9 m² veliko sušilnico, kar precej podaljša sezono spravila. Tako imamo 1/4 hmeljišč pod savinjskim goldingom, glavnina je seve aurora, od te je del že brezvirozne, ki bi jo zelo rad glede na dobre izkušnje, razširil kar na vse nasade aurore. Sledita še sorti bobek in kot zadnja cerera. Povprečno obiramo skoraj dobre tri tedne. V pridelovalnem smislu je to zelo dobra kombinacija, če bi le bili tudi prodajni pogoji ustrezni.

Zanimive so vaše izkušnje s kultivarjem cerero?

Tako je. Zaradi habitusa rastline sem se odločal za vse večjo razdaljo v vrsti. Danes je posajena na 1,35 m, kar je 8 sadik na polje, napeljem pa le 6 vrvic, pa kljub temu dosežemo pridelek 2300 kg na ha. Meni osebno je ta sorta zelo všeč, saj se zaradi malo poganjkov zelo hitro lahko odbere in navija ("štrajfa").

Kaj pa ostali kultivarji?

Brezvirozni savinjski golding daje boljše pridelke, moti me le njegovo nihanje, ki ni predvidljivo. Sicer pa je tudi pri nas tako kot drugje po Savinjski dolini, zemlja zelo "pisana" in temu primerni so tudi pridelki.

Ali lahko tudi namakate?

Žal nobene od svojih površin ne morem namakati, ker ni sistema. Le enega dela hmeljišča, ki leži na t.i. komasaciji Bolska ni potrebno namakati. Vsa ostala pa bi bilo potrebno namakati. Hmelj je namreč sredi kompleksov in je precej oddaljen od obeh vodotokov Bolske in Konjščice in ga brez namakalne sistema ni mogoče namakati.

Ob večletnem opazovanju pa se je letos pojavila ob ostalih problemih še nova težava, to je pojav progresivne oblike verticilija. Prvi znaki so se pojavili že pred tremi leti, intenzivno pa sem na pojav opozoril pred dvema leti. Sprva so bile to le redke rastline. Ob skrbnem opazovanju IHP, pa je v letošnjem letu prišlo žal do ugotovitve, da je opaženo venenje in sušenje rastlin od konca junija pa do obiranja, posledica za hmeljarje nove bolezni, t. j. progresivne oblike verticilija.

Ali morate tudi vi že ukrepati?

Zaradi te bolezni moram takoj izkrčiti 1,45 ha hmeljišč, ki so stara med tremi in štirimi leti. Ob današnji situaciji je to še en udarec in tudi posledice niso enostavne. Že med vegetacijo je bilo potrebno sproti uničevati obolele rastline. Med obiranjem smo morali ločeno deponirati ostanke iz obolele njive na posebno deponijo, ki se je odstranila glede na odredbo inspektorja. Enako bo tudi z izoranimi sadikami.

To pa ni majhen strošek?

Prav gotovo in ga kot hmeljar v teh časih ne morem sam prenesti. Tudi vnaprej je namreč potrebna štiriletna premena z ozkolistnimi rastlinami. Resnično upam, da pomoč oz. kritje le tega stroška ne bo izostalo.

In kako danes gledate na stanje in problematiko pridelave hmelja z vidika družinske kmetije?

Trenutno je najbolj pereča predvsem relativno nizka cena. Pri cca 20 tonah hmelja na leto trenutno nisem v stanju posodobiti linije za spravilo, saj je obiranje 21- 24 dni le malce preveč dolgo. Zaskrbljujoče je tudi, da v tej situaciji ni vzdrževanja žičnic, le sidra in kar je najnujnejšega. Novograđenj praktično ni. Res je situacija nekoliko bolj spodbudila premeno, pa tudi pomoč iz državne ravni je omilila zmanjševanje ha. Žal mislim, da žičnice, ki se bodo podrle, ne bodo več stale. Brez podpore države mislim, da se bo hmelj v 2-3 letih kar krepko izkrčil. Če je kmetija tako močno povezana s hmeljem, potem so vse odločitve veliko težje in odgovornejše.

Ob koncu pa smo ugotovili, da za slabimi leti pridejo vedno tudi dobra in da če tega ne bi bilo, zanesljivo ne bi vztrajali. S spoštovanjem znanja in drug drugega ter z enotnostjo, pa nam ne more spodleteti.

Zato ob koncu želim predvsem zdravo in z dobro letino obdarjeno leto 1999 družini Orožim in vsem hmeljarjem.

Martina Zupančič

Tekstilna tovarna Motvoz in platno d.d.

Taborska 34, 1290 Grosuplje

Tel.: (061) 761-311, 763-253

Fax: (061) 763-096

motvoz

Za potrebe kmetijstva proizvajamo:

1. Vodila za hmelj

PP TIP 1000, 1200, 1300, 1500 UVS
(zagotovljena kakovost, ki je pridobljena s 25-letnimi izkušnjami na slovenskih hmeljiščih)

2. Vse vrste veziv za baliranje sena in slame

- PP veziva TIP 320, 500, 800

- sisal veziva TIP 0,15 in 0,40

Za vse vrste balirnih strojev

- za okrogle bale do 700 kg

- za kvadratne bale od 20 do 50 kg

3. PP kontejner vreče

za prevoz in skladiščenje krmil, semen, koruze, pšenice, umetnih gnojil

4. Polipropilenske tkane vreče za pakiranje žitaric

- različne dimenzije

- različne kvalitete

- različne barve

- možnost tiskanja vreč

5. PP in PE vreče za pakiranje sadja in zelenjave

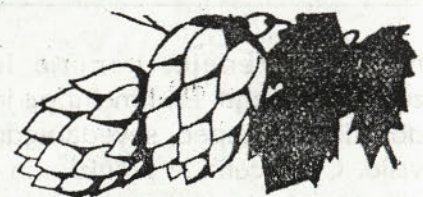
6. Tkanina in vreče za pokrivanje koritastih silosov

Tkanina ščiti folijo pred mehanskimi poškodbami, vrečke za pesek, dim. 24 x 125 cm, črne barve pa so namenjene za obtežitev tkanine oz. folije, ki zaradi načina izdelave omogočajo optimalno zaščito krme.

1920

TRADICIJA - ZNANJE - IZKUŠNJE

Slovenski hmeljar

Glasilo Hmeljarskega društva za Slovenijo

★ Prvi strokovni list za hmeljarstvo ★

Glasilo Hmeljarske zadruge r.z.z.o.z. v Žalcu

Izhaja štirinajstdnevno ♦ Naročnina Din 20.—, za inozemstvo Din 50.—; posamezna številka Din 2.— ♦ Uredništvo in uprava: Celje, Cankarjeva ul. 4, telefon 196

Leto VIII

Celje, dne 10. decembra 1937

Štev. 25

Pomagajmo si !

Razvoj letošnje hmeljske sezone vsepovsod nudi dovolj povoda za resna razmišljanja o tem, kako spraviti vnovčevanje hmelja na bolj solidno podlago. Saj so letos le v začetku sezone cene komaj za silo in največjo potrebo še nekako odgovarjale, toda cene, po katerih se v zadnjem času prodaja tudi najboljše blago, so globoko izpod pridelovalnih stroškov in hmeljar-producent, ki že vsa zadnja leta ni dosegel prida cene, stoji danes tu brez vsake rezerve ter si zastonj beli glavo, odkod kriti vso veliko izgubo. Pridelovanje hmelja zahteva od leta do leta več stroškov, silne investicije pa tudi onemogočajo naglo preusmeritev gospodarstva. In nehote se vriva tu vprašanje, ali res ni nobenega izhoda, ali res mora hmeljar-producent križemrok trpeti, da na njegov račun špekulira trgovina, da se z njegovim obstankom po mili volji igra pivovarska industrija ? Toda če celo zadevo temeljito premislimo, moramo priti do prepričanja, da je pri malokaterem blagu tako lahko doseči za pridelovalca p r i m e r n e c e n e, kakor vprav pri hmelju. Samo dobre volje je treba in pa nekoliko manj sebičnosti, pa bo šlo, le poglejmo.

Precej natančno je ugotovljeno, koliko znaša normalno svetovni pridelek in koliko poraba hmelja. Razmerje med pridelkom in potrebo je eden glavnih činiteljev, od katerega zavisi gibanje cen. Čim manjši je pridelek in čim večja je potreba, tem višje morajo biti cene in prav tako tudi narobe. Podprodukcija torej je v korist

hmeljarjem-producentom, nadprodukcija pa v njihovo škodo. Nadprodukcijo je potemtakem treba na vsak način preprečiti. Zato pa se tudi skuša zadnji čas vsepovsod doseči maksimiranje s hmeljem posajene površine in jo po potrebi tudi znižati. To je res končno že v interesu vsake posamezne države, ki prideluje hmelj, vendar bi že tozadevno bil uspeh mnogo večji, če bi se s p o r a z u m n o maksimiralo površino nasadov v vseh sploh, ali pa vsaj v vseh državah, kjer pridelujejo žlahtni hmelj. V slogi je vedno večji uspeh !

Toda če človek opazuje dosednji način vnovčenja hmelja tam, kjer je kupčija še svobodna, mora nehote dvomiti, da bi prineslo že samo maksimiranje nasadov hmeljarjem-producentom res izdatno korist. Le vzemimo primer, da bo potem svetovni pridelek n. pr. za 20% nižji kakor potreba hmelja. Ali bodo res potem cene že morale biti višje ? Najbrž ne, vsaj prva leta ne. Kupci bodo prav tako, kakor delajo sedaj, znali izrabiti medsebojno konkurenco posameznih okolišev, nastavili začetne cene po svoji volji in kupovali najprej tam, kjer se bodo hmeljarji najprej omeščali, zavedajoč se, da je treba le nekoliko odlašati z nakupovanjem, pa bodo prav kmalu mehki povsod. Zato pa je prav gotovo maksimiranje nasadov le prvi korak k izboljšanju položaja hmeljarjev, toda če si ga hočemo temeljito in zanesljivo izboljšati, bo treba iti še korak dalje.

Kjerkoli in karkoli kupuješ, vedno ti prodajalec določi ceno. Če ti cena ne ugaja, poskusiš drugod, toda če blaga, ki ga neobhodno potrebuješ, nikjer

ne dobiš ceneje, končno le moraš plačati zahtevano ceno. Pri hmelju pa je vprav narobe. Tu določi ceno kupec, seveda vedno raje nižjo kakor višjo. Če je cena le prenizka in je v začetku nekaj odpora, je treba samo nekoliko počakati in ponuditi potem še nižjo, pa gre kupčija kar gladko od rok. Če se morda drži kak okoliš nekoliko rezervirano, pa drugi tem bolj hitro prodaja, ker ni tu nobene enotnosti in nobenega sporazuma. Posledica je, da vprav okoliš, ki se je dobro držal, proda potem še ceneje, ker se je kupec medtem za silo kril drugod in zato lahko nastavi potem še nižje cene. Zakaj pa se ne bi rudi tu postavili na edino pravilno stališče, da naj tudi pri hmelju prodajalec določi ceno? Kakor se tudi zdi to na prvi pogled nemogoče, pa je le izvedljivo, samo medsebojnega sporazuma in pa složnosti je treba.

Zaradi brezumne medsebojne konkurence posameznih provenienc hmelja trpe hmeljarji vsepovsod, trgovina in pivovarska industrija pa vleče svoj dobiček iz tega razdora. Ali je to potrebno? Ali je to pametno? Menda je vendar že skrajni čas, da prestanemo tako nespametno tlačaniti, da se raje sporazumemo in složno zahtevamo za svoj pridelek p r i m e r n e c e n e. Saj se nočemo obogatiti in nikogar izžemati, nič pretiranega ne zahtevamo, le živeti in vsaj za silo izhajati hočemo in do tega imamo menda vendarle pravico.

Splošen sporazum vse hmeljske produkcije bo, vsaj v začetku, težje doseči. Pa to niti ni neobhodno potrebno. Glavno je, da se najprej sporazumejo vsaj tisti okoliši, ki pridelujejo žlahtni hmelj in ki ga tudi izvažajo, torej Češkoslovaška, Nemčija, Jugoslavija, Poljska, Francija in morda še Belgija. Anglija ima zase urejeno hmeljarstvo in hmelja ne izvažajo. Amerika je svet zase in ameriški hmelj za izvoz namesto žlahtnega ne prihaja v poštev. Nemčija ima sicer zase urejeno vnovčevanje, vendar jo je treba pritegniti, ker je zainteresirana tudi na izvozu. Maksimirajmo torej površino nasadov, določimo pred vsako sezono za vse provenience sorazmerne in primerne najnižje cene, obvezne za vse in vsakogar, pa bo konec našega gorja! Seveda je to lažje povedano, kakor pa izvedeno. Gotovo bo tu cel kup pomislekov in se bodo pokazale številne težave ter zapreke, zato se zaenkrat ne bomo spuščali v podrobnosti. Toda izvedljivo je to, vprav pri hmelju lažje kakor pri vsakem drugem pridelku naše zemlje.

Tu je torej sedaj polje zate, Srednjeevropski hmeljarski urad! Tvoja naloga je, da započneš to prekorsno delo in s tem dokažeš upravičenost svojega obstoja! Če bomo enkrat tako daleč, gotovo tudi pri vladah prizadetih držav ne bo težko najti potrebnega razumevanja, saj je to prav tako v skupnem kakor tudi v interesu vsake posamezne. Negativen uspeh svoječasne konference v Ženevi še ne dokazuje, da se tozadevno ne dá nič doseči.

Samo v slogi je moč, hmeljarji, in le v poštenem, iskrenem ter nesebičnem medsebojnem sporazumu naša rešitev! In prav skrajni čas je že, da se pametujemo ter se nehamo klati in uničevati v medsebojnem konkurenčnem boju, od katerega imamo vsi skupaj samo škodo, hmeljska trgovina in pivovarska industrija pa največjo korist. Ne zanašajmo se na druge, temveč si pomagajmo sami, pa nam bo bolje!

HMELJARJI!

**Tudi letos je ponovno možno
nabaviti vrstico za hmelj pod
zelo ugodnimi pogoji na
Hmezad Export Import!**

**Informacije in
informativna naročila na
telef.: 063/715 - 230
ali Faks 063/715 - 181**

SE PRIPOROČAMO!

Hopfen- Rundschau

NUMMER 3

WOLNZACH, 1. FEBRUAR 1987

38. JAHRGANG

Hopfenpreise seit 1859

in Mark, Reichsmark, D-Mark je Ztr.

Jahr	Preis von-bis	Jahr	Preis von-bis	Jahr	Preis von-bis
1860	205-485	1893	140-300	1926	540-545
1861	85-155	1894	30-90	1927	252-310
1862	80-155	1895	5-100	1928	255-860
1863	110-168	1896	15-90	1929	60-90
1864	122-160	1897	25-140	1930	87-110
1865	90-238	1898	100-210	1931	48-60
1866	115-203	1899	50-100	1932	100-220
1867	62-170	1900	45-125	1933	245-280
1868	40-95	1901	85-140	1934	256-320
1869	115-220	1902	96-120	1935	200-300
1870	45-85	1903	146-240	1936	200-300
1871	152-255	1904	179-180	1937	200-300
1872	85-240	1905	80-118	1938	200-300
1873	94-233	1906	81-160	1939	160-240
1874	145-253	1907	85-110	1940	160-240
1875	60-155	1908	63-100	1941	160-240
1876	250-550	1909	105-250	1942	160-240
1877	75-140	1910	140-156	1943	170-250
1878	95-110	1911	207-410	1944	180-260
1879	100-320	1912	204-240	1945	180-260
1880	80-180	1913	100-156	1946	260-320
1881	115-200	1914	80-148	1947	260-360
1882	270-480	1915	65-80	1948	260-320
1883	160-190	1916	83-95	1949	400
1884	70-140	1917	160-161	1950	600-800
1885	70-150	1918	380-560	1951	400-500
1886	75-155	1919	560-565	1952	550-750
1887	65-105	1920	2320	1953	100-430
1888	30-190	1921	6415	1954	210-325
1889	20-85	1922	67324	1955	210-530
1890	90-260	1923	960	1956	400-700
1891	70-150	1924	255-410	1957	600-1250
1892	140-300	1925	466-580	1958	400-700

Opomba: Ztr = 50 kg suhega hmelja

Vsi okusi Laškega

Celje - skladišče
D-Per

70/1998

5000005676, 11/12

COBISS ®

